139

ಪರೀಕ್ಷೆ
ಮತ್ತು
ಇತರ ಕಥೆಗಳು
(ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ)

ಸಂಗ್ರಾಹಕರು, ಅನುವಾದಕರು:
ಡಾ। ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಮಂಚನಾಡಿ.

1957.

ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ

ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳು.

(ಕೆಲವು 16+4 ಪುಟಗಳು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು 20+4 ಪುಟಗಳು)

'ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನವು (ಇಪ್ಪತ್ತಾರು) ದೊರೆವುವು

೧	ನಾರೀಶ್ವರರು (ಪ್ರಹಸನ)	ಕುಡ್ಪಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೨	ಬಾಬಿಗೆ ಬಾಸಿಂಗ ,,	,, ,, ,,
೩	ಸತ್ಯವಂತ ಬಾಬಿ ,,	,, ,, ,,
೪	ಮರ್ಜಿ ,,	ಡಿ| ಎಮ್. ಎನ್. ಕಾಮತ್.
೫	ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿ (ಪೌರಾಣಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಪಿ. ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಭಟ್ಟ.
೬	ಅಕಾಂಡ ತಾಂಡವ (ರೇಡಿಯೊ ನಾಟಕ)	ಶ್ರೀ| ಬಿ. ದಾಮೋದರ ಬಾಳಿಗ, ಬಿ ಎ
೭	ಮೀರಾಬಾಯಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಸಂ. ಜ. ರಾವ್.
೮	ಚುಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಿ ದಿಟ್ಟಿ (ಪ್ರಹಸನ)	ಡಾ| ಎಸ್. ಪಿ ಭಟ್.
೯	ಜರಾಸಂಧ ವಧೆ (ಪೌರಾಣಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಕೆ. ಬಿ. ಮಯ್ಯ.
೧೦	ಸತ್ಯಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ (ಪೌರಾಣಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಪಿ. ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಭಟ್ಟ.
೧೧	ಮಾಯಾಮೃಗ (,,)	ಶ್ರೀ| ಎ. ಪಿ. ಮಯ್ಯ.
೧೨	ಸತೀವೃಂದಾ (,,)	ಶ್ರೀ| ಕೆ. ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಶೆಣೈ.
೧೩	ಗೌತಮನ ಗೃಹತ್ಯಾಗ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಕಾರುಣ್ಯ	ಶ್ರೀ| ಎಲ್. ಎಸ್. ನಾಯಕ.
೧೪	ಪುನರುಜ್ಜೀವನ (ಸಾಮಾಜಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ಟ.
೧೫	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ (,,)	ಶ್ರೀ| ಕೆ. ಎನ್. ಭಟ್, ಶಿರಾಡಿಪಾಲ್.
೧೬	ಭಕ್ತ ಕುಚೇಲ (ಪೌರಾಣಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಅಂಬಾತನಯ.
೧೭	ಮದ್ವೆ ಅವಾಂತರ (ಪ್ರಹಸನ)	ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ.
೧೮	ಗ್ರಾಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ,,	ಶ್ರೀ| ಎ. ಪಿ. ಮಯ್ಯ.
೧೯	ಭಕ್ತ ಧ್ರುವ (ಪೌರಾಣಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಸುಬ್ರಾಯ.
೨೦	ಬೇಡನ ಮಗಳು ,,	ಶ್ರೀ| ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ.
೨೧	ಪುರಂದರದಾಸರು (ಐತಿಹಾಸಿಕ)	ಬಿ. ಪದ್ಮನಾಭ ಸೋಮಯಾಜಿ.
೨೨	ವೀರಾಗ್ರಣಿ ಕರ್ಣ (ಪೌರಾಣಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಅನಂತಯ್ಯ ನಾವಡ.
೨೩	ಕುಶ-ಲವ ,,	ಶ್ರೀ| ಬಿ. ಈಶ್ವರಯ್ಯ.
೨೪	ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆ (ಸಾಮಾಜಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಟಿ ಚಂದ್ರರಾಜ ಸೆಟ್ಟಿ
೨೫	ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿ (ತರಂಗರೂಪಕ)	ಶ್ರೀ| ಕೆ. ಎಸ್. ಶರ್ಮ, ವಿದ್ವಾನ್.
೨೬	ಭರತನ ಬಂಧುಪ್ರೇಮ (ಪೌರಾಣಿಕ)	ಶ್ರೀ| ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಅನಂತಯ್ಯ ನಾವಡ.

ಟಪ್ಪಾಲು ದ್ವಾರಾ ತರಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು, ಬುಕ್‌ಪೋಸ್ಟ್ ಖರ್ಚು ಕೂಡಿ ಒಟ್ಟು ರೂ. 1-15-0ನ್ನು ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಅಥವಾ ಪೋಸ್ಟಲ್ ಆರ್ಡರ್ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ

ಪ್ರಭಾತ ಆಫೀಸು :: ರಥಬೀದಿ :: ಮಂಗಳೂರು-೧.

ಪರೀಕ್ಷೆ

ಮತ್ತು ಇತರ ಕಿರುಗತೆಗಳು

೧. ಪರೀಕ್ಷೆ

ಅಂದು "ತೀರ್ಥ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ''ಯ ದಿನ. ಪಾರ್ವತೀ-ಪರಮೇಶ್ವರರು ಗಗನಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾದರೋ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರು ತೀರ್ಥಸ್ನಾನದ ಸಡಗರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ತೀರ್ಥಸ್ನಾನದಿಂದ ತಾವು ಪವಿತ್ರರಾದೆವೆಂದು ಹಲವರು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ತಲೆದೋರಿತು. ಅವಳು "ನಾಥ! ಹೀಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ತೀರ್ಥಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರರಾದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಹೀಗಾದರೆ ಏನಾದೀತು, ಪತಿದೇವ?" ಎಂದು ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಕೇಳಿದಳು.

ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸತಿಗೆ, "ಅದು ಹೇಗಾದೀತು ಪಾರ್ವತೀ? ಇವರೆಲ್ಲಾ ಪವಿತ್ರಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರೆನ್ನುತ್ತಲೇ ಪಾವನರಾದರೆಂದು ಬಗೆದೆಯಾ? ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ನಂಬಿಗೆಯುಂಟಾಗದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮನನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಪಾರ್ವತಿಯೂ ವೇಷಬದಲಿಸಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪತ್ನಿಯೆಂಬ ತೆರದಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಳು. ಬಳಿಕ ಜನರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಈರ್ವರೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯ ಹಾಳು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮುದುಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಜನರು ಬಂದು ಗುಂಪುಗೂಡಿದರು. ಮುದುಕಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯು, "ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಪತಿಯು ಈ ಹಾಳು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು! ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದವರು ಬಂದು ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು

ಬದುಕಿಸಿರಿ! ನನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಉಳಿಯಿಸಿರಿ!" ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಅಳ ತೊಡಗಿದಳು.

ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, ಮುದುಕನನ್ನು ಮೇಲೆ ತೆಗೆಯಲು ಬಾವಿಗೆ ಇಳಿಯಹೊರಟರು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯು, "ಎಲೈ ಜನರೇ! ನೀವು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹೊರಟುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಹೊರತು ಪಾಪಾತ್ಮರು ಮುಟ್ಟಲಾಗದು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸದೆ, ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಅಂಥವರು ಆ ಕೂಡಲೇ ಮೃತ್ಯುವನ್ನಪ್ಪುವರು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯತೊಡಗಿದರು. ಸ್ನಾನತೀರಿಸಿ ಬಂದವರೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಧೈರ್ಯಮಾಡಲಿಲ್ಲ. "ಸ್ನಾನಮಾಡಿಯಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಪಾಪವುಳಿದಿದ್ದರೆ........" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ದಾರಿ ತಾವು ಹಿಡಿದು ನಡೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಪೋಲಿಯು ಆ ದಾರಿಯಾಗಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಮುದುಕಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಮುದುಕಿಯ ಮಾತುಗಳು ಮುಗಿಕೊಡನೆಯೇ ಆ ಕಿಲಾಡಿಯು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು, "ನಾನು ಪಾಪಮಾಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ ತಾಯಿ! ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ದೊಣ್ಣೆ!" ಎಂದು ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನಾಚೆ ಬಿಸುಡಿಬಿಟ್ಟನು

ಪುನಃ ಅವನು, "ನೋಡಿ ತಾಯಿ! ನಾನು ಪಾಪಮಾಡಿದ್ದರೂ ಈಗ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನವಾಯಿತಲ್ಲ! ಪಾಪವೆಲ್ಲ ನೀರುಪಾಲಾಯಿತು! ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ಪಾಪ ನನ್ನಲ್ಲಿ?" ಎನ್ನುತ್ತಾ, ಬಾವಿಗಿಳಿದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮೇಲೆ ತಂದನು.

ಕೂಡಲೇ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಆತನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದರು.

ಈಶ್ವರನು ನಗುತ್ತಾ, "ಈಗಲಾದರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರುವವರಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತೇ? 'ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ' ಎಂದ ಹಾಗೆ ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಪೋಲಿಯು ಕೂಡಾ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾದನು" ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು.

೨. ಪ್ರತಿಫಲ

ಒಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಡಲುಗಳ್ಳನಿದ್ದನು. ಸಮುದ್ರಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹಡಗುಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವನು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿ, ಲೂಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ತನ್ನ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಕೊಳ್ಳೆಗಾಗಿ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಾ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಬಂಡೆಕಲ್ಲು ಗೋಚರಿಸಿತು. ಅದು, ಹಡಗುಗಳು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆ ಬಂಡೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಹಡಗುಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಡಿಕ್ಕಿಹೊಡೆದು ಚೂರುಚೂರಾಗಿದ್ದುವು. ಆ ಬಂಡೆಯ ಇರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಾವಿಕರು ಒಂದು ಗಂಟೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ನೀರಿನ ಅಲೆಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಬಡಿದಾಗ ಅದು "ಡಣ್ ಡಣ್" ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವಿಕರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಂಡೆಯಿಂದ ದೂರ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಆ ಗಂಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುಬಂತು. ಅವನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಆ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನು ಪುನಃ ಆ ಕಡೆ ಬಂದನು. "ಎಷ್ಟು ಹಡಗುಗಳು ಮುರಿದಿವೆ? ಎಷ್ಟು ಜನರು ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ?" ಎಂದು ಎಣಿಕೆ ಹಾಕಿ ನಗಬಹುದಾಗಿ ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೇ ಆ ಬಂಡೆಯ ಇರವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹಡಗು ಬಂಡೆಗೆ ಢಿಕ್ಕಿಹೊಡೆಯಿತು! ಹಡಗು ಚೂರುಚೂರಾಯಿತು! ಅವನು "ಅಯ್ಯೋ! ದೇವರೇ?" ಎನ್ನುತ್ತಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತುಹೋದನು.

ಹೀಗೆ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆದರೆ ನಮಗೇ ಕೇಡು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಡುಕಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಕೆಡುಕೇ ಹೊರತು ಒಳಿತು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

೩. ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವ

ರಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸೋಮಪ್ಪ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯರು. ಅವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ರಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ. ಆದರೆ, ಸೋಮಪ್ಪ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವನು ವಿದ್ಯೆ ಅಂದರೆ ತಾತ್ಸಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸರಕಾರದವರು ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಶಾಲೆಯನ್ನು ವಯಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ರಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಲು ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಅವನು ಸೋಮಪ್ಪನೊಡನೆ, "ನಾವೂ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗೋಣವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಏಕೆ? ನಾವಿನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಲಿತು ಮಾಡಬೇಕಾದುದಾದರೂ ಏನಿದೆ? ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಅಜ್ಜ ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಇನ್ನು ನಾವು ಕಲಿತು ಯಾವ ರಾಜ್ಯ ಆಳಬೇಕಾಗಿದೆ?" ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು ಸೋಮಪ್ಪ,

ಆದರೆ ರಂಗಪ್ಪನು ಮರುದಿನವೇ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದನು. ಸೋಮಪ್ಪನು ಮಾತ್ರ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ರಂಗಪ್ಪನು ಚತುರನಾದುದರಿಂದ ಬೇಗಬೇಗನೇ ಕಲಿಯತೊಡಗಿ, ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 'ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ' ಪಾಸು ಮಾಡಿದನು.

ಸೋಮಪ್ಪನ ಗರ್ಭಿಣಿ ಪತ್ನಿ, ಚೊಚ್ಚಲ ಬಸುರಿಯಾದುದರಿಂದ ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಗಂಡನ ಮನೆಯಿಂದ ತವರುಮನೆಗೆ ನಲ್ವತ್ತು ಮೈಲಿ ದೂರ. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದುವಷ್ಟೆ! ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಂತಿಭೇದಿ (ಕೊಲೆರಾ) ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ರೋಗವು ಸೋಮಪ್ಪನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವಳ ತಂದೆ ಸೋಮಪ್ಪನಿಗೊಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದುಹಾಕಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಸೋಮಪ್ಪ ಏತದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂಚೆಯ ಪೇದೆ ರಾಚಪ್ಪನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದನು. ರಾಚಪ್ಪನು ಟಪ್ಪಾಲು ಬಟವಾಡೆ ಮಾಡುವವನಾದರೂ ಆಡಂಬರದವನು; ಗರ್ವದವನು. ಅವನು ಸೋಮಪ್ಪನಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಡು ಕೊಟ್ಟನು. ಸೋಮಪ್ಪನು, "ದಯಮಾಡಿ ನೀವೇ ಓದಿ ಹೇಳಿಬಿಡಿ ಸ್ವಾಮಿ" ಎಂದನು.

ರಾಚಪ್ಪನು ದರ್ಪದಿಂದ "ನನಗೆ ಸರಕಾರ ಸಂಬಳಕೊಡೋದು ಕಾಗದ ಓದಲಿಕ್ಕಲ್ಲ! ಬಟವಾಡೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ಸೋಮಪ್ಪನು, ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಸಾಯಂಕಾಲ ಶಾಲಾಮಾಸ್ತರರ ಹತ್ತಿರ ಓದಿಸಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡನು. ಕಾಗದವನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ತವರುಮನೆ ಕಡೆಯವರೊಬ್ಬರು ಬಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗಲೇ ಸೋಮಪ್ಪನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯು ಮರಣವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದುದು.

ಆಗ ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯಿತು. "ತಾನು ವಿದ್ಯೆ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೆ ಕಾಗದ ಬಂದಾಗಲೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ತನಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಎಲ್ಲಿಯು ಕಾಗದ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಕಳೆದು ಹೋದುದು?" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟನು.

ಗೆಳೆಯ ರಂಗಪ್ಪನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ರಂಗಪ್ಪನು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, "ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಈಗ ಅರಿತೆಯಾ? ಇನ್ನು ಕೂಡ ನಿನಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ತಡವಾಗಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಕರೂ ಕಲಿಯುವರು; ಕಲಿಯಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಯಬಹುದು" ಎಂದನು. ಆನಂತರ ಸೋಮಪ್ಪನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದನು.

೪. ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರ

ಒಬ್ಬ ಜಿಪುಣನಿದ್ದನು. "ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರ"ನೆಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರನಿಗೆ, ಎಳನೀರು ಕುಡಿಯುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಆತನು ಪೇಟೆಗೆ ನಡೆದನು.

"ಹೇಗೆ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ ಎಳ್ನೀರು?" ಜಿಪುಣನು ಅಂಗಡಿಯವನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

"ಭಾರಿ ಅಗ್ಗ ಸ್ವಾಮಿ! ಎರಡಾಣೆಗೊಂದು" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು ಅಂಗಡಿಯವನು.

"ಎರಡಾಣೆ!" ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಗರಿಸಿದನು ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರ. "ಇದು ಆಗುವ ಹೋಗುವ ಮಾತಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದಾಣೆಗೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಹೌದೌದು, ಸಿಗುತ್ತದೆ! ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿಯ ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ" ಎಂದನು ಅಂಗಡಿಯಾತನು, ಗಿರಾಕಿಯ ಜಿಪುಣತನಕ್ಕೆ ನಸುನಗುತ್ತ.

"ಅಲ್ಲಿ ತನಕ ನಡೆದೇಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಒಂದಾಣೆಯು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ತಿರುಗಾಡಿದಂತೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಐದು ನಿಮಿಷದ ಕೆಲಸ" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಜಿಪುಣನು ನಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟನು!

"ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಹೇಗೆ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ?" ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರನು ಅಂಗಡಿಯವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ಕ್ರಯವೇನು ಕೇಳುತ್ತೀರಿ ಸ್ವಾಮಿ? ಒಂದಾಣೆಗೊಂದು! ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ!!" ಎಂದು ಅಂಗಡಿಯವನಿಂದ ಉತ್ತರ ಬಂತು.

"ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದೂ ಒಂದಾಣೆ ಕೊಡಬೇಕೆ? ಅರ್ಧಾಣೆ ಸಾಲದೇ, ಅರ್ಧಾಣೆ?" ಜಿಪುಣನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ಅರ್ಧಾಣೆಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಸಮುದ್ರಕಿನಾರೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ" ಎಂದನು ಅಂಗಡಿಯವನು.

"ಅರ್ಧಾಣೆಯೇನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿಗುವುದೇ? ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಇನ್ನೂ ನಡೆದರೆ ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳು ಸವೆದುಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ." ಎನ್ನುತ್ತ ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರನು ಮುಂದೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟನು!

"ಹೇಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ?" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಜಿಪುಣನು, ಸಮುದ್ರಕಿನಾರೆಯ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿ! ಅರ್ಧಾಣೆಗೊಂದು, ಕೇವಲ ಅರ್ಧಾಣೆಗೊಂದು!"

"ನಡೆದು ನಡೆದು ಸಾಕಾಯಿತು! ಕಾಲುಗಳು ನೋಯುತ್ತಿವೆ. ನೀವು ಏನೂ ಹೇಳಿ! ಕಾಲಾಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ—ನಗದಿ ಕಾಲಾಣೆ! ಹೇಗೆ, ಒಪ್ಪಿಗೆ ಶಾನೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರ.

"ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ! ಕಾಲಾಣೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ! ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ—ತೋಟಕ್ಕೇ ಹೋಗಿರಿ." ಎಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟನು ಆ ಅಂಗಡಿಯವನು.

ಕಾಲಾಣೆಯೆಂದರೇನಾಯಿತು? ಜಿಪುಣನಿಗೆ ಅದೇ ದೊಡ್ಡದು! "ಇಷ್ಟು ದೂರ ಹೇಗೂ ಬಂದದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದರೆ ಏನು ಮಹಾ!

ಕಾಲಾಣೆ ಉಳಿದರೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಹಾಲಿಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಕಾಲಾಣೆ ಯೇನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೋ?" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಜಿಪುಣನು ತೋಟವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

"ಲೋ, ನೀನು ಭಾಗ್ಯವಂತನೇ ಸರಿ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಳ್ನೀರರಾಶಿಯೇ ಇದೆ. ಹೇಗೆ ಕ್ರಯ?" ಎಂದನು ಜಿಪುಣ. "ಕ್ರಯವೇನು ಕೇಳ್ತೀರಿ ಸ್ವಾಮಿ! ಕಾಲಾಣೆಗೊಂದು. ಬೇಕಷ್ಟು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇದೋ ನೋಡಿರಿ! ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾವಣನ ತಲೆಯಂತಹವುಗಳು!" ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನು ತೋಟದ ಮಾಲಿಕನು.

"ಹಾಯ್! ಭಗವಾನ್! ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದೂ ಒಂದು ಎಳನೀರಿಗೆ ಹಣಕೊಡಬೇಕೆ? ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟವಾಯಿತಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದು ಕಾಲು ಸವೆಸಿದ್ದರೂ ಕಾಲಾಣೆ ಕೊಡಬೇಕೆ? ಇದೆಲ್ಲ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕಾಲಾಣೆಯ ಮಾತು ಬಿಡು. ಒಂದು ಎಳ್ನೀರು ಪುಕ್ಕಟೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕುಡಿದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರನು.

"ಇಲ್ಲಯ್ಯಾ! ಪುಕ್ಕಟೆಯ ಮಾತನ್ನು ಬಿಡಿರಿ. ಹಾಗೂ ಹಣಕೊಡದೇ ನೀವು ಎಳನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕೆನ್ನುವಿರಾದರೆ ಮರಹತ್ತಿ ಬೇಕಷ್ಟು ಕೆಡವಿ, ಸುಖವಾಗಿ ಕುಡಿಯಿರಿ. ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ" ಎಂದನು ತೋಟಿಗಾರ.

"ಸೈ" ಎಂದನು ಜಿಪುಣ. ಮರಹತ್ತಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು! ಇನ್ನೇನು— ತೆಗೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಲು ತಪ್ಪಿ, ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗೊನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, "ರಕ್ಷಿಸಿರಿ!" ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತ ತೋಟಗಾರನೊಡನೆ ಬೇಡಿದನು. ತೋಟಗಾರ ಹೇಳಿದನು: "ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇಕಷ್ಟು ಎಳ್ನೀರು, ಕೆಡವಿ ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೋಗಿರಿ. ನನಗೆ ಒಂದು ಪೈಯೂ ಬೇಡ" ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು!

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈಯೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಕಾಲಾಣೆಗೆ ಆಸೆಮಾಡಿ ಕಾಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡನು!

೫. ದುಡುಕಬಾರದು

ಒಬ್ಬ ಧನಿಕನಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದನು. ಅದು ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಾಯಿ! ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ

ಅಪಾಯವಾಗದಂತೆ, ಅವನು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಧನಿಕನು ಪರಪೂರಿಗೆ ಹೊರಟನು. ರಕ್ಷಣೆಗೆಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಸಾವಿರ ವರಹ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಚೀಲವನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಹೊರಟನು. ನಾಯಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗುವಾಗ ಅವನು ಒಂದು ಕೆರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಧನಿಕನು ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿದು, ಕುದುರೆಯನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ಕೆರೆಗಿಳಿದು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ನೀರು ಕುಡಿದನು. ಕೆರೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದು, ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದನು. ಬಿಸಿಲು ಕಡಮೆಯಾದಾಗ, ಪುನಃ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಹಣದ ಚೀಲವು ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು.

ಸ್ವಲ್ಪವೇ ದೂರ ಹೋದಾಗ ನಾಯಿಗೆ ಚೀಲದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅದು ಜೋರಾಗಿ ಬೊಗಳತೊಡಗಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಕುದುರೆಯ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಬೊಗಳುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪುನಃ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಪ! ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಯಾದುದರಿಂದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಚೀಲದ ವಿಷಯವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುವುದೆಂತು? ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನಾಯಿಯ ನಡತೆಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ನಾಯಿಯು ಜೋರು-ಜೋರಾಗಿ ಬೊಗಳತೊಡಗಿತು. ಕುದುರೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ—ಮುಂದಿನಿಂದ ಓಡಿ, ಓಡಿ ಬೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಯಜಮಾನನು ನಾಯಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು.

ಅವನು ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ನಾಯಿಗೆ ಹೊಡೆದನು. ನಾಯಿಯು ಗುಂಡಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಓಡಿತು. ಧನಿಕನು ಮುಂದೆ ಹೊರಟನು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಹಣದ ಚೀಲದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ಓಡಿಸಿದನು. ಅವನು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದ ಕೆರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ದೃಶ್ಯವು ಆತನನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸಿತು. ತನ್ನ ಹಣದ ಚೀಲದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಮೇಲುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ತನ್ನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ, ಅದು ಬಾಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಿತು.

ಧನಿಕನಿಗೆ ತನ್ನ ದುಡುಕಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ನಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ಮಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂದವಾದ ಗೋರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು, ಯಾವ ಕೆಲಸವಮಾಡುವಾಗಲೂ ದುಡುಕದೆ, ವಿಚಾರಿಸಿ, ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೬. ಯಾರು ಮೇಲು?

ದಯಾ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಇಬ್ಬರೂ ಸವತಿಯರು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರೊಳಗೆ ಒಂದು ಕಲಹವುಂಟಾಯಿತು. "ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುವವಳು ನಾನು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೇ ಮೇಲು" ಎಂದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿ. "ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುವುದರಿಂದ ನಾನೇ ಮೇಲು" ಎಂದಳು ದಯಾ. ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, "ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರಿ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವೆನು" ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದನು.

ಸರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ–ದಯಾ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾನವಜನ್ಮತಾಳಿದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧನಿಕ ಸಾಹುಕಾರನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದಳು. ದಯಾ ಬಡಗೃಹಸ್ಥನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದಳು.

o o o o

ಒಂದು ದಿನ ಸಾಹುಕಾರನ ಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಭಿಕ್ಷುಕನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ನಿಂತು, "ಅಮ್ಮಾ, ಹಸಿವಾಗುತ್ತಿದೆ!" ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚತೊಡಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಮನೆಯೊಡತಿ, "ಯಾರೋ ಅದು ಕಿರಚುತ್ತಿರುವುದ? ಇಲ್ಲೇನೂ ದೊರೆಯಲಾರದು; ನಡೆ ಮುಂದೆ!'' ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸಿದಳು. ಆದರೆ, ಆ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಪುನಃ, "ತಾಯಿ! ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಪುಣ್ಯಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಉಪವಾಸ ತಾಯಿ!'' ಎಂದು ಮನಕರಗುವಂತೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೂ ಮನೆಯೊಡತಿಗೆ ಕರುಣೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಗರ್ಜಿಸಿದಳು: "ಲೋ! ಯಾರಲ್ಲಿ? ಈ ಮುದುಕನನ್ನು ಹೊರಗೆ ದಬ್ಬಿರಿ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ!''

ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ವೃದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಬಡರೈತನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಅವನ 'ಅಮ್ಮಾ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಗೃಹಿಣಿಯು, ಮುದುಕ ಭಿಕ್ಷುಕನನ್ನು ಕಂಡು, ಆದರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. "ಅಜ್ಜಾ! ನೀವು ಯಾರು? ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಿರಿ? ನಿಮಗೆ ಬಂಧುಬಳಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ಮುದುಕನು, "ಯಾಕಿಲ್ಲ? ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಬಹಳ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ತೀರ ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಬಡ ರೈತ ಹೆಂಗಸು, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ತಂಗುಳನ್ನವನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಬಡಿಸಿ, ಉಪಚರಿಸಿದಳು. ಇರುಳು ಕಳೆಯಲು, ತನ್ನ ಗುಡಿಸಿಲಲ್ಲೇ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತಳು.

ಮಾರನೆದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ರೈತ ಹೆಂಗಸು ಎದ್ದು ನೋಡಿದಾಗ ಮುದುಕ ಅತಿಥಿಯ ಪತ್ತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

o o o o o

ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ದಯಾ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಕರೆಸಿದನು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು—ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮುದುಕನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ಹೊರತು ಬೇರಾರೂ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ತಲೆ ಬಾಗಿತು! ದಯಾಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಮಿಂಚಿತು!

೭. ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ಮೊಸಳೆ

ಒಂದು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುದಿ ಮೊಸಳೆಯೊಂದು ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು, ನದಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಬಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನುತ್ತಲಿದ್ದಿತು.

ನದಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ನರಿಯಣ್ಣನು ಪತ್ನೀಸಮೇತ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆಯೆ ಒಂದುದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು. ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೆ? ನೆಲವು ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದಂತೆ ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ನರಿಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನದಿಗೆ ಬಂದು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ನೀರು ಕುಡಿಯುವ ಮೊದಲು ಮೊಸಳೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇದೆಯೋ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಅದರ ಸ್ವಭಾವ. ಆದರೆ, ಅಂದು ಆವ ಸರದಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ನರಿ ಗಮನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ! ಇನ್ನೇನು, ನರಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ತೊಡಗಿತು ಎನ್ನುವಾಗ ಫಕ್ಕನೆ ಮೊಸಳೆ ಬಂದು ಅದರ ಕಾಲನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು! ಒಮ್ಮೆಲೆ ನರಿ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ, ಅದು ಉಪಾಯಗಾರನಲ್ಲವೇ? ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು, "ಹ್ಹ! ಹ್ಹ! ಹ್ಹಾ! ಎಂಥಾ ಹುಚ್ಚನಪ್ಪಾ ಈ ಮೊಸಳೆರಾಯ! ನನ್ನ ಕಾಲೆಂದು ಮರದ ಬೇರನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹುಚ್ಚುತನ ಬೇರೆಯುಂಟೇ? ಹ್ಹ! ಹ್ಹ!" ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ಅದನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿದ ಮೊಸಳೆ, ನರಿಯ ಕಾಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸನಿಯದ ಮರದ ಬೇರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡದ್ದೇ ತಡ, ನರಿ ಓಡಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು,—ಒಂದೇ ಓಟದಿಂದ ತನ್ನ ಬಿಲಕ್ಕೆ!

ಮೋಸ ತಿಳಿದ ಮೊಸಳೆ, "ಮುಂದಿನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಮೊದಲು ಆ ನರಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನದೆ ಬಿಡೆನು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿತು.

ದಿನಗಳು ಸಂದುವು. ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬಂತು. ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಮೊಸಳೆ ನರಿಯ ಬಿಲದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಲಪಿತು. ನರಿಯಾದರೋ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಮೊಸಳೆಯು, "ನಾನಿಲ್ಲೇ ಸತ್ತಂತೇ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನರಿಯು ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದು. ಫಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ ಸರಿಹೋಯಿತು" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಬಿಲದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತು.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನರಿ ದಂಪತಿಗಳು ಹಿಂತಿರುಗಿದವು. ನರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ಅದು ನರಿಯಮ್ಮನೊಡನೆ, "ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಮೊಸಳೆರಾಯ, ಪಾಪ! ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ! ನಾನು ಮೊನ್ನೆ ತಾನೆ ಅವನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಪಾಪ! ಸತ್ತೇ ಹೋದ" ಎಂದಿತು.

ಆಗ ನರಿಯಮ್ಮ, "ಇಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಸತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ" ಎಂದಿತು.

“ನೀನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು?” ನರಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು.

“ನಾನು ಯಾರೋ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಮೊಸಳೆಗಳು ಸತ್ತಾಗ ಬಿರುಸಾಗಿ ಬಾಲ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತವಂತೆ — ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ!” ಎಂದು ನರಿಯಮ್ಮ ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೊಸಳೆ ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ತಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಬಾಲದ ಅಲ್ಲಾಡುವಿಕೆಯ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು!

ನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ನಕ್ಕು ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಿಟ್ಟವು!

೮. ಮುಯ್ಯಿಗೆ ಮುಯ್ಯಿ

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರೈತ. ಅವನಿಗೊಂದು ನಾಯಿ. ಅದರ ಹೆಸರು ಟಾಮಿ.

ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಪಕ್ಕದ ಕಾಡಿನಿಂದ ನರಿಯೊಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ರೈತನ ಕೋಳಿಗೂಡಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ, ದೊಡ್ಡ ಹುಂಜವೊಂದನ್ನು ಕೊಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಿಂದಿತು. ಟಾಮಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಂಗಳದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿತ್ತು. ನರಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ನರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಟಾಮಿ-“ಯಾರದು?'' ಎಂದು ಕೇಳಿತು.

“ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಹೆಸರು ನರಿಯಣ್ಣನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ?'' ಎಂದಿತು ನರಿ.

‘‘ಹಾಗೋ! ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ನರಿಯಣ್ಣ?'' ಎಂದಿತು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟ ಟಾಮಿ.

“ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿರುವಾಗ ಈ ರೈತನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡವನಾದೆ. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದೆ” ಎಂದು ನರಿಯು ಕಪಟ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿತು.

ನರಿಯ ಮಾತನ್ನು ಟಾಮಿಯು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವುಗಳು ಸುಖದುಃಖ ಮಾತಾಡಲು ತೊಡಗಿದುವು. ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನರಿಯು

ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಕ್ತವನ್ನು ಟಾಮಿಯು ಮೋರೆಗೆ ಒರೆಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದು ಟಾಮಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಮರುದಿನವೂ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿತು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ರೈತನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕೋಳಿಯು ಸತ್ತುದನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸುತಿದ್ದನು. ಆಗ ಟಾಮಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಅದರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಂಡ ರೈತನು ಟಾಮಿಯೇ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕೊಂದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಟಾಮಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ 'ಬಾಸುಂಡೆ'ಗಳೆದ್ದು ರಕ್ತ ಹರಿಯಿತು.

ಆಗ ಟಾಮಿಗೆ ನರಿಯಣ್ಣನ ಮೋಸ ತಿಳಿಯಿತು. ಅದು ನರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿತು. ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಹೇಳಿದಂತೆ ನರಿ ಬಂದಿತು. ಟಾಮಿಯು ಅದನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು "ಅಣ್ಣಾ! ಈ ರೈತನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮುಳ್ಳುಸೌತೆಕಾಯಿಗಳಿವೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ತಿಂದು ಬರೋಣ" ಎಂದಿತು.

ನರಿಯು ಟಾಮಿಯೊಡನೆ ಹೊರಟಿತು. ರೈತನ ಮಗನು ಹೊಲವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಿತ್ತು. ನರಿಯು ಮುಳ್ಳುಸೌತೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತಸದಿಂದ ತಿನ್ನತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಟಾಮಿಯು ಕಾವಲುಗಾರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೊಗಳಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಎಚ್ಚೆತ್ತನು. ನರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂದ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಎಸೆದನು.

ತಿನ್ನುವ ರಭಸದಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿದುದೂ, ಕಾವಲುಗಾರನೆದ್ದುದೂ ನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ದೊಣ್ಣೆಯು ರಭಸದಿಂದ ಬಂದು ಹಿಂಗಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ತಿಳಿಯಿತು. ಓಡಲು ಹವಣಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕಾಲೊಂದು ಮುರಿದಿತ್ತು. ಆದರೂ "ಜೀವವಿದ್ದರೆ ಬೇಡಿ ತಿಂದೇನು" ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಓಡುತ್ತಾ, ಬೀಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು.

೯. ಅಪೂರ್ವ ತ್ಯಾಗ

ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಮುದುಕಿ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಐದು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಮುದುಕಿಗೆ, ತನ್ನ ಈ ಐವರು ಮಕ್ಕಳ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆ ನೆರೆರಾಜ್ಯದ ಅರಸು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದನು. ಆಗ ಊರವರೆಲ್ಲರೂ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಶತ್ರುವನ್ನೆದುರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಯುದ್ಧಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜನರು ಇಹವನ್ನು ತೊರೆದರು.

ಮುದುಕಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾಗಿಯೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ವರೂ ಮಡಿದರೆಂದು ಕೊನೆಯ ಒಬ್ಬನನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

ಯುದ್ಧದ ಸ್ಥಿತಿಯೇನಾಯಿತೋ ಎಂದಾಕೆ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬನು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಅವಳ ಗುಡಿಸಲ ಕಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದರೂ ಮಾತೊಂದೂ ಅವನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ.

ಅದು ಮುದುಕಿಗೆ ಸಹನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಕೇಳಿದಳು— "ಯುದ್ಧದಲ್ಲೇನಾಯಿತು ಮಗೂ?" ಎಂದು. ಸವಾರನು ಗದ್ಗದಿತ ಕಂಠವನಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು—"ನಿಮ್ಮ....ಕೊನೆಯ ಮಗನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು."

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮುದುಕಿ ಅಳಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಕೆರಳಿ ನುಡಿದಳು— "ಎಲೈ ಮೂರ್ಖನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದ ಗತಿಯೇನಾಯಿತೂ ಅಂದೆ!"

"ನಮ್ಮ ರಾಜರಿಗೆ ಜಯವಾಯಿತು. ಶತ್ರುಗಳು ಸೋತು ಪಲಾಯನವಾಡಿದರು."

"ಅದೇ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು! ಮತ್ತೆ ಯಾರು ಮಡಿದ್ದರು ಮೂರ್ಖನೆ!" ಮುದುಕಿ ಅಳಲಿಲ್ಲ, ಕೊರಗಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದಳು,"ಪ್ರಭೊ! ಅಂತೂ ನೀನು ಮಾತೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿದೆ!"

ಅನಂತರ ಆಕೆ ಸವಾರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು—"ಮಗೂ, ಈ ರಾಜ್ಯ ಜೀವದಲ್ಲಿರುವ ತನಕ ನನ್ನ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು ಜೀವದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇಶ ಹೋದರೆ ಮತ್ತೆ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದೇನು ಫಲ? ನಡೆ, ನಾವೂ ವಿಜಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗೋಣ!"

ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ತ್ಯಾಗವು ಅಪೂರ್ವವಲ್ಲವೇ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಮಹಾಮಾತೆ ಧನ್ಯೆ! ಧನ್ಯೆ!!

೧೦. ಭಕ್ತನ ಮೊರೆ

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯೊಬ್ಬನು ಮಹಾಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ತಾನು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯ ಅಮರ ಕಾವ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಬಯಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಮನೆದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಗ್ರಹದ ಮುಂದೆ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಗೈಯಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಲಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣೊಂದನ್ನು ವಿಗ್ರಹದ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಬರೆದು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಓದಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ದೇವರ ತಲೆಯಿಂದ ಲಿಂಬೆ ಹುಳಿಯು ಕೆಳಗುರುಳಿದರೆ, ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಶ್ರೀದೇವರು ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದಾಗ ಹಾಗಾಯಿತು ಎಂದು ಆತನು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ದೇವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯದ ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾತನು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಒಂದೊಂದೇ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.

ಗ್ರಂಥರಚನೆಯು ಮುಗಿದಕೂಡಲೇ ಆ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನರೆದುರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವಾಚನವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು. ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದವರೂ ಮಹಾ ಪಂಡಿತಶ್ರೇಷ್ಠನು ಬರೆದಿದ್ದುದರಿಂದ 'ಚಲೋದಾಗಿದೆ' ಎಂದು ತಲೆದೂಗಿದರು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕುರಿತಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇನ್ನೋರ್ವ ಭಕ್ತನಿಗೂ ಅಂಥದೇ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಆತನು ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಕವಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು.

ಕಾವ್ಯವೇನೋ ಮುಗಿಯಿತು. ಆದರೆ, ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಜನರೆದುರು ವಾಚಿಸಲು ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಂಥವರು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಯಾರು ಕೇಳುವರು? ಘನವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಮೊಹರು ಬಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಇಷ್ಟಾದರೂ ಬೆಲೆ ಬಂದೀತು! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೆದುರು ಕುಳಿತು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ವರಕವಿಯ ಬಳಿಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಆತನಾದರೋ ತಾತ್ಸಾರದಿಂದಲೇ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು.

ಒಂದೆರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಓದಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗ್ರಂಥವನ್ನಾಚೆ ಬಿಸುಟು, "ಛೀ! ಇಂಥ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯುವುದೂ ಇದೆಯೇ? ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಅಪಮಾನ! ಕಾವ್ಯ, ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೇ ಅಪಚಾರ! ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೇ ದ್ರೋಹ! ವಿಭಕ್ತಿ, ಛಂದಸ್ಸು ಒಂದೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ!" ಎಂದು ಆ ಬಡಪಾಯಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಡಿದಂತೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ನೆರೆದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ತಾತ್ಸಾರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತಾಳೆಯ ಗರಿಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನು ತನಗಾದ ಅವಮಾನದಿಂದ ಮುಖ ಬಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಅಪಮಾನಹೊಂದಿದ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖ ಸಹಿಸದಾಯಿತು. ಅಂದು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತದೆ, ಕಳವಳದಿಂದ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ, ಆ ಗರ್ವಿಷ್ಠ ಕವಿಯು, ಇನ್ನೊರ್ವ ಕವಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ, ಸುಖನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ, 'ರಫ್' ಎಂದು ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು.

'ಅಯ್ಯಬ್ಬ' ಎಂದು, ಮಗ್ಗುಲು ಹೊರಳಿದನು.

'ರಫ್! ರಫ್!! ರಫ್!!!' ಪುನಃ ಏಟು ಬೀಳತೊಡಗಿತು.

ಕವಿಯು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದನು. ಕೊನೆಗೆ "ಓ ದೇವರೇ! ನನ್ನಿಂದ ಏನು ಅಪರಾಧ ಘಟಿಸಿತಪ್ಪಾ! ಇದೆಂಥಾ ವಿಚಿತ್ರ? ಹೊಡೆಯುವ ಕೈಯಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ಪೆಟ್ಟುಬಿದ್ದುದು ಸತ್ಯ!" ಎಂದು ಕೂಗಿದನು.

ಆಗ, "ಎಲೈ, ನೀನು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು ದುಃಖಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ 'ವಿಭಕ್ತಿ' ಆತನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಆತನು ಅಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ದುಃಖದಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಭಕ್ತರಿಗಾದ ಅವಮಾನವನ್ನು ದೇವರು ಸಹಿಸಲಾರನು!'' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಾಣಿಯೊಂದು ಕೇಳಿತು.

ಆಗ ಆ ಕವಿ, ತನ್ನಿಂದ ದೇವರಿಗೇ ಅಪಚಾರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ನಡುಗಿದನು. ಆತನು ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.— "ಪ್ರಭೋ! ದಯಾಸಾಗರ! ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಈಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವವಾದಹಾಗಾಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಈ ಪೆಟ್ಟಿನ ಕಾಟದಿಂದ

ಒಮ್ಮೆ ಪಾರುಮಾಡು. ನಾಳೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಿಗಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವೆನು ಇದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನನ್ನು ಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದು ದೇವಾ!'' ಸರಿ. ಆಗ ಬಂದಿದ್ದ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಯಿತು.

ಎಂದಿನಂತೆ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆಗ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ಕಟ್ಟನೊಂದಿಗೆ ದೇವದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಭಕ್ತನನ್ನು ನೆರೆದ ಜನರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆಯೇ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದನು.

"ಓಹೋಯ್! ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ ಸ್ವಲ್ಪ! ಆ ನಿಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಯಿದೆಯೇ? ಒಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಈಚೆ ಕೊಡಿ!''

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಆವನು ಚಕಿತನಾದನು! ಬಹಿರ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಿರಿಯ ಕವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಅವನು ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿದಂತೆ ಮಾಡಿ, "ಓಹೋ! ನಿನ್ನೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ?'' ಎಂದನು. ನೆರೆದಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ "ಏನು ಸಂಗತಿ?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

"ಇದೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿನ್ನೆ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಿಸುಟುಬಿಟ್ಟೆ. ನಿಜ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾನದನ್ನು ಓದಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನೆ ನನಗೆ ಮನಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.''

"ಹಾಗಾದರೆ ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯವೇ ಪಂಡಿತರೇ?''

"ಅದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇನು? ಇಂಥ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಬರೆದವರಿಲ್ಲ! ಇನ್ನು ಬರೆಯುವಂಥವರು ಹುಟ್ಟುವುದು ದುರ್ಲಭ! ಎಂಥ ಶೈಲಿ! ಕಾವ್ಯದ ಓಘವೇನು! ಛಂದಸ್ಸಿನ ಕುಣಿತವೇನು! ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳೇನು? ಅದ್ಭುತ! ಇಂಥ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಮಹಾ ಕವಿಗಳೇ ಸರಿ!'' ಎಂದು ನುಡಿದು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ರಾಗವಾಗಿ ಓದಿದನು!

ಕೇಳಿದ ಮಹಾ ಜನರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಲೆದೂಗಿದರು.

Edited, Printed & Published by K. V. Shenoy
at The Prabhat Printers, Ltd., Mangalore.